

**Modelové príklady riešenie
environmentálnej škody na európsky
významných druhoch biotopov a druhov**

Dobromil Galvánek
dobromil.galvanek@gmail.com, 0908/592598

Modelové príklady v metodickej príručke:

- 1. Aplikácia hnojovice na pieskovej dune (subjektívna zodpovednosť)**
- 2. Škody na chránených živočíchoch a chránenom biotope spôsobené prevádzkou malej vodnej elektrárne (objektívna zodpovednosť)**
- 3. Škoda na chránenom biotope v dôsledku nepovolenej výstavby (subjektívna zodpovednosť)**

Príklad 1: Aplikácia hnojovice na pieskovej dune

- **Reálny prípad z praxe**
- **Došlo k nemu v území európskeho významu so 4. stupňom ochrany**
- **Prípad vyšetrovala kriminálna polícia**
- **Došlo k dohode o vine a treste medzi prokurátorom a obvineným (podmienečný trest)**
- **Zákon 359/2007 sa v tomto prípade neuplatnil a nedošlo ani k inému typu nápravy (napr. podľa zákona 543/2002)**
- **Miesta s aplikáciou hnojovice sa stali zdrojom šírenia expanzívneho smlzu na lokalite**
- **V najbližšom období by sa v území mali rozbehnúť obnovné opatrenia z projektu LIFE**

Vzorové riešenie (fikcia)

- Prípád začala vyšetrovať kriminálna polícia na základe podnetu občanov
- K vyčísleniu ekologickej škody si prizvala znalca z odvetvia Ochrana prírody a krajiny
- Ten skonštatoval poškodenie biotopu Tr4 Panónske travinno-bylinné porasty na pieskoch na ploche 3015 m².
- Znalec ekologickú škodu vyčíslil na 904 500 €.
- Stav biotopu pred zásahom vyhodnotil ako priaznivý (FV)
- Orgán ŽP začal konať na základe oznámenia obce ako vlastníka územia (§ 26 zákona 359/2007)
- Zistil, že hnojovicu aplikoval poľnohospodársky podnik z okolia v 4. stupni ochrany, kde je to zakázané
- Ten sa bránil tým, že nevedel o chránenom území a 4. stupni ochrany
- Argumentoval vyššou mocou – extrémne zrážky, podmáčané polia, ale šetrenie na podniku na základe plánov hnojenia túto argumentáciu nepotvrdilo
- Od polície orgán ŽP získal znalecký posudok. Porovnaním s prahovou hodnotou (2660 €) jednoznačne konštatoval, že došlo k závažnej environmentálnej škode

Príprava návrhu nápravných opatrení

- **Orgán ŽP vyzval prevádzkovateľa, aby predložil návrh nápravných opatrení**
- **Prevádzkovateľ si najal špecialistu ekológa, ktorý pripravil projekt nápravných opatrení**
- **Navrhnutá bola primárna náprava – strhnutie vegetačného a pôdneho krytu do hĺbky 10 cm a následné kosenie 2-krát ročne po dobu 20 rokov**
- **Aktívny prenos diaspór sa nenavrhoval – zasiahnutá plocha je úzka a dlhá, takže cieľové druhy do nej môžu prenikať z okolia**
- **Doplnková náprava sa nenavrhovala, lebo biotop sa dá obnoviť ne celej zasiahnutej ploche**
- **Kompenzačná náprava sa však navrhla, lebo návrat do referenčného stavu je dlhý a náročný**

Biotopy - EUNIS	Globálna regulácia klímy	Regulácia miestnych klimatických pomerov	Regulácia kvality ovzdušia	Regulácia odtokových pomerov	Čistenie vody	Regulácia živín	Regulácia erózie	Regulácia povodní a prírodných katastrof	Opelovanie	Regulácia šírenia škodcov a ochorení	Regulácia odpadov a škodlivých látok	Produkcia plodín	Produkcia biomasy pre energiu	Produkcia krmiva pre voľne žijúcu zver	Produkcia voľne chovaného dobytká	Produkcia prírodných vlákien	Produkcia dreva	Produkcia palivového dreva	Produkcia rýb	Divé rastúce plodiny a voľne žijúca zver	Biomedicína	Produkcia povrchovej vody	Nerastné suroviny	Abiotické zdroje energie	Rekreácia a turizmus	Krajinný ráz, estetika	Vzdelávanie a veda	Duchovná inšpirácia	Kultúrne dedičstvo	Prírodné dedičstvo	Spolu bodové hodnotenie
E1.2F2-Pannonic open sand steppes (FV)	5	2	0	1	3	4	5	1	1	1	2	0	1	2	3	0	0	0	0	5	1	0	0	2	3	4	5	1	3	3	58
E1.2F2-Pannonic open sand steppes (U1)	4	1	0	0	2	3	4	0	0	0	1	0	0	1	2	0	0	0	0	4	0	0	0	1	2	3	4	0	2	2	36
E1.2F2-Pannonic open sand steppes (U2)	3	0	0	0	1	2	3	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	3	0	0	0	0	1	2	3	0	1	1	21
X25-Domestic gardens of villages and urban peripheries	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	3	2	2	2	2	0	16

Obnova na mieste

Stav	Počet rokov	Bodová hodnota	Počet rokov x bodová hodnota	Hodnota ES pre priaznivý stav	Strata, ktorú je potrebné kompenzovať
ruďerálny biotop	5	16	80	290	210
6260_U2	10	21	210	580	370
6260_U1	5	36	180	290	110
Suma					690

Kompenzačná náhrada (obnova pastvy)

				Pomer potreba/náhrada
Stav	Počet rokov	Bodová hodnota	Výška náhrady	1,48
6260_U2	5	21	105	
6260_U1	10	36	360	
Suma			465	

- **Kompenzačná náprava počítaná cez relatívnu stratu ekosystémových služieb na poškodenej ploche v porovnaní s obnovnou pastvou**
- **Aby obnovná pastva kompenzovala straty na ekosystémových službách, je potrebné ju vykonať na väčšej výmere (1,48-krát väčšia výmera)**

- **Orgán ŽP schválil projekt nápravných opatrení**
- **Primárnu nápravu riešil prevádzkovateľ sám vlastnými kapacitami**
- **Na kompenzačnú nápravu si najal mimovládnu organizáciu (zmluva o spolupráci)**
- **Kompenzačná náprava na inej lokalite v biotope Tr4, lebo na poškodenej lokalite neboli na to vhodné podmienky**

Príklad 2: Škody na chránených živočíchoch a chránenom biotope spôsobené prevádzkou malej vodnej elektrárne

- Ide o prípad inšpirovaný reálnou kauzou, bol však významne upravený
- Malá vodná elektráreň vykonáva odber a vzdúvanie vody, ide o objektívnu zodpovednosť v zmysle § 1 zákona 359/2007 (zodpovednosť bez ohľadu na zavinenie)
- 3 typy škody - úhyn rýb v dôsledku vtiahnutia do turbíny, narušená migrácia chránených druhov rýb a ovplyvnenie biotopu mäkkého lužného lesa (biotop Ls 1.1.)

- Na základe podnetu od rybárskej organizácie začala v prípade konať polícia, oslovila znalca z odvetvia Ochrana prírody a krajiny
- Znalec skonštatoval úhyn 15 ks druhu ryby *Cobitis taenia* a zničenie biotopu Ls1.1. na ploche 2570 m². Podľa jeho zistení bol biotop pred zásahom v nepriaznivom stave zachovania (U1)
- Ekologickú škodu stanovil na 92 950 €.
- Prahová hodnota pre druh *Cobitis taenia* je 2660 €, pre biotop Ls1.1 je 13 300 €. Pre účely posúdenia environmentálnej škody sa brala do úvahy nižšia prahová hodnota, bolo však aj tak zjavné, že bola prekročená a ide o závažnú environmentálnu škodu
- Znalec na to upozornil v svojom posudku a polícia upovedomila okresný úrad
- Okresný úrad začal konať a vyzval prevádzkovateľa na vypracovanie projektu nápravných opatrení
- Projekt si prevádzkovateľ zadal u znalca z odvetvia Ochrany prírody a krajiny
- Základom nápravných opatrení bola úprava vodného režimu na mieste pôvodného výskytu biotopu Ls1.1 a výsadba typických druhov drevín mäkkého luhu (primárna náprava)
- Revitalizácia bola pomerne rýchla, zároveň sa ňou podarilo dostať na úroveň stavu biotopu priaznivý (favourable). To znamená, že stav biotopu po nápravných opatreniach bol lepší ako pred zásahom, preto sa kompenzačné opatrenia nenavrhovali

- Pri populácii druhu *Cobitis taenia* sa predpokladala spontánna rekolonizácia z okolných úsekov toku, čo sa potvrdilo
- Nenavrhovali sa aktívne opatrenia na zlepšenie a nápravu jeho stavu
- Prevádzkovateľ nápravné opatrenia financoval zo svojej povinnej poistky
- Na lokalite prebiehal 5 rokov ichtyologický monitoring a 15 rokov monitoring biotopu mäkkého lužného lesa
- Znalec v projekte nápravných opatrení konštatoval, že parametre turbíny a rybovodu na elektrárni sú nevyhovujúce. Konštatoval, že bezprostredne hrozí nová environmentálna škoda.
- Prevádzkovateľ preto upravil parametre nasávacieho potrubia aj rybovodu – preventívne opatrenia

Ďakujem Vám za pozornosť